

თეატრი

№ 47 საქველ-კვირაო სალიტერატურო და სამსახურო ვახუთი. № 47

გიორგოვისთვს ბაგონიება ყოველ კვირაოაიო 1886 წალსა.

ფასი გაზეთი „თეატრი“-სა ერთის წლით..... 5 მან. X სანკვარ წლით ... 3 მან. სხვა ვადით ხელის მოწერა არ მიიღება.

ხელის მოწერა მიიღება: თბილისში რედაქცია კონსტანსიაში ან რუსთაველის ქუჩაში. ფოთში ან ხაბესარიონ კალსაგაუსთან.

ცალკე ნუმერი გაზ. „თეატრი“-სა ღირს 15 კაპ.

ისუადება: თბილისში: ჩარკვიანის წიგნის მაღაზიაში, შვედროვის სააგენტო კონტრაში, ალიხანოვის პატიონის მაღაზიაში, ხილის ყურთან. შუთაისში კილაძეთ წიგნის მაღაზიაში და ბათუმში პარიკმახერ არსენასთან.

გამოგზავნილი სტატუები, კორრესპონდენციები, ლექსები და სხვა წერილი წერილები. თუ რედაქციამ სანკვაროდ დინება შესწორდება.

რედაქცია უმორჩილესად სთხოვს ბნთ წერილებს ავტორთ სტატუები გარეწვიო ყუენ დაწერილი.

გამოგზავნილი ხელნაწერები რედაქციაში ინახება მხოლოდ ერთ თვეს. სტატუების უან ვაგზავნას რედაქცია არ კონრედობს.

ყოველ წერილში ავტორებლად მოსწენებული უნდა იყოს ავტორის სახელი, გვარი და საცხოვრებელი ადგილი.

გარეშე მცხოვრებათაის ადრსი: Тифлисъ. Въ редакцію газ. „ТЕАТРЪ“ Галерея быв. Артируи № 110.

ქართული თეატრი

ბენევისი მ. საფაროვი-ბაზიძისა.

დღეს ქართულის დრამ. დასისგან წარმოდგენილი იქნება:

I დავით აღმაშენებელი

კომედია 3 მოქმედ., ფრანკოვ. გადმოკეთებული თ. დავ. ერისთავისგან.

II პირველად

ბარაქაბა მასწავლებელი!

ვოდევილი 1 მოქმედ., კადმოკ. მ. საფაროვი-ბაზიძისგან.

მოთამაშესი: ქქ. საფაროვი-ბაზიძისა, გაბუნიანი, ცაგარდისა, ლეკიანიძისა, ბბ. ბაბაძე, ალექსე-შესხავი, აწუწუღელი, ცაგარელი და სხვ.

დასაწყისი სწორეთ 7 1/2 საათზე.

მა-თულს თეატრი

ქართული დრამატული და ი ჩვეულებრივად მეკალინოზს და დღე-დღეზე უფრო მეტს მაკურებლებს იწვევს თეატრში, ამიტომ იმედია, რომ ხალხი თან-და-თან უფრო შეეჩვევა თეატრში სიარულს. მაგრამ ერთი ვარეშობა ხალხის ასეთს თანავარაზობას ცოტა არ იყოს ფრთხილ შეკვეცეს. საქმე ის არის, რომ ავტო მესამე თვე გადის რაც ქართულ დრამატ. საზოგადოების დასი წარმოდგენებს მართავს. ავტო მეთოთხმეტე წარმოდგენა სრულდება, მას აქვთ რაც სეზონი გაიხსნა და ჯერ ჯერობით ერთი ახალი ზეგნა არ უნახავს ჩვენს თეატრს. ჩვენის აზრით ეს

გარემოება დიდ დანაშაულებად უნდა ჩაერიცხოს დრამ. კომიტეტის გამეობას... ჩვენ გამოეკუდებით და გულწრფელად ვიტყვით, რომ თუ დღეს ხალხი თეატრის დაიარება იმიტომ კი არა, რომ თეატრის საქმე არისთა საგანგებოდ იყოს დაყენებული, არამედ იმიტომ რომ ხალხი გონების თვლით უყურებს თეატრს, გრძნობს რომ თეატრს დახმარება უნდა და ამიტომ არც დროს და არც ფულსებს ზოგავს.

მართლაც, რომ დავაკვირდეთ, რა უნდა იწვევდეს ხალხს თეატრში? მართალია, ჩვენი დანის არტისტები მეტად ხელოვნურად თამაშობენ და ყოველთვის სასიამოვნოა მათი ნახვა სცენაზე, მაგრამ რაც გინდა დახელოვნებული დი სასიამოვნო თამაშობაც იყავს, თუ კი ხშირად იმეორება, ხელოვნებას ფასი ეკარგება და საიამოვნო სიმაართლეც მალე ჩილუნგდება. ტყვილად კი არ უთქვამს ჩვენს დიდებულს პოეტს: „ოღეს ტურფა გაიფდეს აღა ღირდეს არცა ჩირად“!

საზოგადოდ ჩვენს თეატრში სულ ერთი და იგივე ხალხი დაიარება და ამიტომ საკვირველი არ არისრა, რომ უფლა მაყურებელმა კარგათ იცის რას იტყვის ამ და ამ სცენაში მ. სთფარ-აბაშიძისა, როგორ კისკია მართამს, როგორ ის სიკვლუკით გადმოზღვერის ხალხს, კარგათ იცის აგრეთვე როგორ ვაშლის ხელებს ნ. ვამ. ცაგაროსა, სად დადგება, როგორ მიაყრის ტოკოლას, ან რა სასაცილო სხვის გაიკეთებს ე. აბაშიძე, ან კიდევ რომელ ადვრის წივილებს ხელს თმაში მეტხევი და სხვა-და-სხვა. იმ პრესებს, რომელთაც დრამ. კომიტეტი უწყალოდ აჯავღავებს, ყოველი მაყურებელი იცნობს და ბევრმა ხეობითაც იციან მთელი სცენები, მონოლოგები და დილოგებიც. მაშ რაღა დარჩა ხალხის მოსაზიდელად? თითქმის არაფერი.

რით უნდა აიხსნას ასეთი უყურადგებობა რეპეტუარის შესახებ დრამ. კომიტეტის მხრივ? ნუ თუ ახალი პიესები არ მოიპოვება, თუ ორგანიზატორი არ არის, ნათარგმნი და გადმოკეთებული ხომ ბლომად იშოვება. ამბობენ ნათარგმნი პიესებზე ხალხი არ დაიარება. ჩვენის ფიქრით ეს შემცდარი აზრია. ჩვენ ხშირად დავსწრებივართ გადმოკეთებული (ესე იგი გადმოთარგმნილი) პიესებს და ხალხიც ბლომად გეინახავს თეატრში. ან იქნება ახალი პიესები იღებს და კომიტეტს ურომა ეზარება? ახალი პიესების მომზადება? მოთამაშების გაწურთნა და სხვა. მაშ რაღა მაქნისა ტეატრის რევიორი? ერთის სიტყვით კითხვები ბევრია და პასუხს კი ვერც ერთს კითხვებზე ვერ მ ვიღებთ. ასეა თუ ისე, მაინც, ყოველ შემთ-

ხვევაში კომიტეტი სუსტობს და ეს სასწრაფოა ჩვენთვის სამუდამოდ სწეულებად გადაეცემა.

დროა, რომ კომიტეტმა რეპერტუარზე მოიფიქროს, თორემ სესონი თავდება, სულ თხუთმეტი-ღა წარმოდგენა დარჩა სესონის პოლომდე და თუ წახვარ სესონში და თორმეტი წარმოდგენაში ერთი ახალა პიესა არ იყო დადგმული, არ გვეგონია, რომ მომავალშიაც რამე გამოდნეს... ამიტომ ნუთავის ნუ ეწყინება ჩვენი გულწრფელი შენიშვნა და ფისაცსურვილიც აქვთ და ღონეც მოსდევთ—იგულისხმონ.

ვალიკო—ი.

მაისის დილა.

ვაშ! ამ მშენებარს მაისის დაღას, გულის მოამსხსნს, ჭმუნვის გამჭრბაფს, ვაშ! ამ შეენებას მდიდრულად მოართულს, კრტა ცხოვრების გამაფაფიქელს.

ვაშ! ამა გელთა კაწმულთ უკავლით, ათის გვარ ფერთი შეწაკებულს.

ვაშ! ამ საშოთხის სამდიღას სურათს კრტა ოცნების აღმამერსულს.

ხარბოს ბუნება, ჭყავის მცნარე, ბაღშია ტურთად იშლება კარდი, აღმაინსად ამ სურათის მჭერტს გულდიამ სრულად კურება დარდი.

ვაშ! ამ სურათის განმამხრეკებულს, უტურტარს წინდისა გაწავსულისას,

ვაშ! ამ ღამასს თვეს სამდიღას თავს მღებს ბუნების კვალად განახლებისას.

ქაიხოსრო გელგოზანი

* *

გაკამარჯოს ნაწნობო, სიყმითი ჩქოც ცნობალო, მკვობარო სტრფოყო, ამსნავათ სნობილი!

შენა ნახვა მწეურთან მიხდა მოკესადამო და დავოდალს წეფულუებსა მათ გუშხადო მადამო.

თუმც შორას კარ შეწხვდა და არსად აღარ გხვდები,

მგრამ გულის და გრძობით
მანც მანსლოვებო.

შესიდა მუქი მარდის
განუწყვეტლად უნობა
რა თვალ-წინ მესტება

შენი გულ-წრფელი გრძობა.

შენთან ტკიბილი ბასსი,
გულის დამტბობელი,
ამსანგურნი რჩევა,

სამო საგრძობელი
ამთ უელანს გვგლივარ
რა თვლით ვლარ გნხე,
მგრამ კი ერთგულება
ღრმათ გულში დავიარხე

ოდეს გნელი სარბელს
მცირეს სიცოცხლისას
შუანსენელს ოხრებსა
მწარეს შვიას დღისასა, —
ამის შენ ჩავგარბე
შენ გარდასცემდე სხვათა
და მით აუღელეებდე
მით გულში ცრემლის ზღვათა.

რომ ამ სოფელად მრავალი
უნახე უწყსობა,
დასაგურ სიმართლას წილ,
უმგზავსო უღმერთობა
საწყალი ფებით მქელავი,
განმქალა სათნობა,
სიცოცხლეს მარწმნავედა
ეს წამხდარი ღრობა.

სადა გითხრა რაკვარად
ბედან გზა დამცარს
და ეს უნდა სიცოცხლე
უღმერთოთ გამიმწარა.

მანც კადვე ნახვამდის
სრულად არ გეთხოვები
შენთან ვარ მარდის
არ ჩამოგთხოვებო!..

ვ. ნინო ორბელიანის.

წინილი აგაგი

ჩვენ შეუიტეოთ, რომ ბ. ალ. ცაგარელს თავისაგან
შედგნილი ქართული ძეგლი წიგნების კატალოგი ცა-
გარე წიგნად დაუბეჭდათ. ამ კატალოგში ჩამოთვლილია

შეგა ის წიგნები, რაც მას აერუსლემის ქრთიულუების
ჭვარის მონასტერში უბოვიათ. ვინაა წიგნების სრულს ბ.
ცარცელმა კატალოგი პეტერბურგიდამ თფილისშიაც გა-
ცხვენოს განსედათა.

* * * ამ დღებში ჩვენ უნახეთ ერთი ძველი ხელი-სა-
წერი წიგნი, სახელდობრ—საზოგადო გეოგრაფია, და-
წერილია ჩვენის გეოგრაფის განუშტის ხელით, ხელთ
ნაწერში სხვათა შორის ჩართულია საზოგადო რუკა,
რომლის დასტურს საეუთრე განუშტის ხელს კეთუ-
ნის. წიგნის დაწერა ბეწერება 1776 წ.

* * * თფილისის სემენარის მსლობელი, ამ ბო-
ლოს დროს სახელსა სამრეკლო სკოლა დაუარსებათ
ამ სკოლაში ასე უნებთ 40 შგაიარხე მეტი სწავლის
მისალებთ.

* * * წარსულს კვირას, მანალიავის ხიდზე ერთმა
შინაურმა ფაურმანს ერთი პატარა ბიჭი გაატანა. ბიჭს
ხედ უელსედ გადაუარა და ცოცხალ-მკვდარი ბავშვი სა-
ვად მყოფოში წაიუყუნეს

* * * თფილისში აღიარნდა ორი პატარა სომეხ-
რი ლოცვები, ლოცვები ერთი კეზემელიარა დაბეჭდი-
ლია 1820 წ. მეორე 1845 წ. ორივე ქართულის ასო-
ებით არის ნახედი, ერთის ლოცვაში სიტყვები-ვი სო-
მხურა და მეორეში-ვი მთლათ სიტყვებიც ქართულად,
ე. ი. სრული თარგმანისა სომხურს ენით ქართულს
ენაზე ამ გვარ წიგნები ჩვენ ძველად შეკეთისკვია და
ამიტომ ვსწერთ აქ ამის შესახებ.

ხადისური ლექსები.

მე რომ ზარდაოს ვიყვი, ხელში ავიღე შოლტა,
მეზობლებს გამოვთხოვე ჩამოვარივე შროშტა;
მასხანში რომ მიველი წყალი თო მეტად ძვირი,
პატარმდს წყალი ვთხოვე—წვალზედ გასღეო ჩვენი ვირი;
გაინცა, გამაცინა, დამახვავ თეთრი კბილი,
უბში ხელი ჩაყო, ამთალი ღელავს ჩირა;
— აჭა, უმწვალო, მთირთი, ნახე როგორა—ტბილი,
უწუმად მეუბნობდა: შეიყვაროს შენი ჭირი!
— შენ ჩემი ჭირი რათ გინდა, ასეთ ალაგას წაეყვან
ილი, მინაჲ — დარბინი, ასლო ჩამოგიღის წყალი,
აღარ მოვინდებ ვირა, დაიხინე დიდის ძილი.

(შერეული ლაგუნუბი დოლოფობისაგან.)

მოსწრებულა სიტუაც.

ერთსულ წვეულებრივი თავ-შესაქრევი სადამო იყო ს. ნ. სახლში გამართული, სხვათა შორის ზეგნი ვარცი-ცემული მამაც იქ იყო. ათი საათის ნახევარი იქნებოდა, როცა გ. მ. შემოვიდა და ყველას დამიყვარებულა ახმა-ვი უთხრა: ვ. უკანასკნელი დროსად არისო

— რა დავართათ; ზეგონს ყველამ.

— ესლა გ.—ნი ეჭმი იყო და სიტყვა ტუინის ან-თება აქვს და საშაშაო.

— შატ გ.—საც უმტყუენია, თორემ ტუინის ან-თება როგორ უნდა გაჩნობდა, ტუინი რომ არ მოეპო-ბებოდაო! მიუგო იქვე მღვამის მამამ.

— ვინაის თუტრალურს გირტივოსს გამოჩენილ სასრეს ძლიერ დიდა უურება აქვს. ერთსულ ვიდანც ეს სასრესივას შეუნაშავს.

მართაც ბრანხებითა, — მიუგო სასრემ — ქემა ყურე-ბი ცოტა არ იყოს მოდიდა ადამიანისათვის, მაგრამ დარწმუნებული ვარ დამოკანხებით... რომ თქვენი უურე-ბი ძლიერ ვატარება ვინისათვის!

იმერეთში გაცონილი *)

დიდებულა ხელმწიფეო, მძალა და ღამთ-ჭეღლო: გუარ-ტომობით სარ განთქმული, სოლომონის საბრძნის მცველო. გულ-ჭეღლო და მართლ-მსაყულო, მტერ ორგულთა ზარ დამცემო, და ჭირვის ობლებსა შემსახველო-გამამზრდულო.

სამდაბლს მოწყალებითა, თავს გაცას გვირგვინი ზეგითა, დაიმხოს თვენი ორგულეი, ვინც თქვენსად იყოს გვენი-თა; უფალმან სრმალი გიკურთხოს, მტერს გულს დასო ზე-სითა, და ნატარმლიდგან გამარულდეს, არიან მების ტუილითა.

*) ეს ლექსი, პირადი გადმოცემით, წულგუთის ქალს-ქა-ჯიანს ქვრივს, რომელიც შესამწივეი ღამაში ყოფილა, უნდა მიეწეროს დიდის თავადისთვის, რომლის ყურადღება დაუწყასურე-ბია ქვრივს სალომისეს. მაგრამ ეს კი ვერ მიიხრეს რომელი თავადისთვის ხან როდის?

სუ მოაკლებს სამდაბლეს განამარჯვე მოწყვლებს... მე ქვრივი ვარ შემოწინარე არისი მსაქმს-მსაქმსებს... ჟამივარი გამიანე, მიუჭე სუელის მოჭარება, და ასეთს არას გამოვიანხოვ, არ შეგვიღლოს მოხმარე-ბა.

ცხვირცახობი და თავსრევი მომეჭე გავრული დავითა, შლიამა დადე მსხვედა, არ გავიწუნო შხაბითა.

თაღსი კება და საგულე საშეულ-ჭობითა, ბეთითა— და რაც ვითსოგო ვარს ნუმეჭე, მიბომე ივიცხვე, სწრა-ფითა.

ჭაბთბისას არ ჩავიგვამ, სასრის გარსეს ვიდე, საუვიმარს და ტოლომას, სარტყელს, ზეგუნს გარდა-მოვლიდე;

მოვიას და შეადის თხოვნას ძლიელა გავედედე, და მერამ არ ვსიტყა არ იქნება, ვინ მომცემდეს თქვენ-გან ვიდე.

თავით ივესმდი შექმოსე; დადე წაღამაშა, თქვენი საუნეე იქნების არ ჩავარდნილი წყალშა, არც განიელს მდილთაგან არც ქურდის მოზარეშა, და წყალობო აღარ ღირს მწულობს, ვინც მტრად იქ-ნეს გავრეშა.

სუ მოაკლებს ხელმწიფეო, ჭეშაბეგულს, ბუმბულს, საბანს ბაღიშას და დორის ზონას, შესადებით წიებით ბამას; ორხაოს და ზეგუნს, ვერე დიერთი ცოდეგს გაცბანს, და ქვანს, თუნეს, ტავა-ტაძეს და წურწუმს ხელის სა-ბანს

საშემლის მსხლასაც ვითსოვ დიდებულის ბატონისგან; მისავს თა დარინისს ვერ დამაკლებს ერთისგან! ილ-საფრანსს, დარის ფორთფილს ვივიცხვებ სხუების-გან, და ჩაისა, ჩაის უვას ხშირათა ვესამ სუვლისგან.

მსხვე მიბომე მეფეო, უცხო ჭეჭუნისა ხილია: ნუშა, ნულდი და ჭამაში სასწულეთი არის ტუბილია; ინდოეთულ ხუმეს ვეწუობ, შორა გის აქვს მოვლი-ლია, და შატარი, შატრის ყინული მილიდგან გატეხილია.

თეატრის კვირა

მოქმედება მეორე.

ბალი მანასეს ვიღლაში, სცენის უკან ნაწილში ესტარდა, რომლის კიბესაც რამდენიმე საფეხური აქვს.

გამოსვლა პირველი

მანასე (კითხულობს ქაღალდს) და სვიმონ.

მანასე.

არა მგონია, არას გზით არა,
რომ ის მოვიდეს!... სილა, დე კასტრო,
ბენ-იოსაი, ვან-დერ-კამბენი,—
ეს ყოველივე როგორც რაია,
ისეა .. მაგრამ ეს, ეს სტუმარი....

სვიმონ.

გე თქვენმა ჭაღმა თვით დამატოე.

მანასე.

არა მგონია! ნუთუ ვერ კიდე
არ გაუგია ჩემს ჭაღს იმისი
უბედურება?

სვიმონ.

შენი ჭაღიც
აგერა მოდის; თვითონ მას ჭკითხე. (გაღის).

გამოსვლა მეორე.

მანასე და ივლითა.

მდივს! მამსქეო განა იქნება
ამდენს ხანს მარტო ჩვენი დაცდება?
დრო არის ახლა შენც გაიჯლო
ამსტერდამის ბირჟის მტერი!

მანასე.

რა გამოვა, თუ სახლშია ჩინი?
არ მამშორდება?

ივლითა.

განა შეუღლისი

შენ, მამა, ისე აქ არ გაუმართე,
როგორათნე შენ გამართე სოლმე
ჩვეულების-მებრ კვირაში ერთხელ?
განა შენ დღეს არ დავატოე
ჩვეულებრივად შენი სტუმრები?

მანასე.

ავოსტა როგორღა დავატოე?

ივლითა.

ერთი კვირაა აქ არ ყოფილა!

მანასე.

განა შე შენ არ მოგწერე, რომ მას
მოკლად წვევას სინალოდის?

ივლითა.

მიეცა სწორედ მაგისტოისა
დავატოე ის.

მანასე.

როცა მას სსვანი
კრადებანი..

ივლითა.

შე კი მაგისტოისა
გიახლოება მას.

მანასე.

შე იმედი მაქვს
იგი არ მოვა, რაღა მიხედება,
რომ მის ზატოე თავისა იყო
და ჩვენც გაგვიწეს დიდსა თავისას
თუ რომ არ მოვა...
ივლითა.

როდის აქვთი

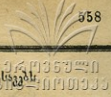
გახდა მანასე ღეთისა მოსავი?
როდის აქვთი სწამს სინალოდა
რუბენისისა და დიკის მეგობარს?

(უჩვენებს ბაღში აღმართულს სტატუებზე).

ილამ და სსვა წინასწარმეტყველთ
ის სტატუები არ დამსხვრეოს,
თუძე მათ უარ ჰყოფს უბრალოდ სუული!
არა, არ შეუბრა, რომ არა გტანდეს
იმდენი ძალა, გამბედავობა,
რომ თქვენს საფარველს ქვეშე მიიღოთ
უსულთა მარმარილოთა მტეორად
ცოცხალი ხალხი!

მანასე.

შე აქ მიტნობენ
როგორათნე კაცს თავისუფლად
მოაზრუნს და მოღალატეებს,

და მით ვამყობ, რომ განკითხვის დღეს *)
 ვერ არავისა არ უნახავარ
 სინანულისა ტანისამოსით.
 მტერი სიდრუვის და ბორცუბის
 დიდხანა ცხადად გვეუთვნა
 ამ თავისუფლად მოახრეთ რიცხვსა,
 რომელად შროლად იმას ღებულაბს
 სოკრატის, მოსეს, ჭრისტეს სწავლიდამ,
 რად რომ ვარგია და სსსარგებლოა.
 მაგრამ როდესაც ასტრუბება, ავლით,
 ერთი ჩხუბი და თავისა მტერგვა
 ძველის ცრუ-მორწმუნებისა გამო,
 რაც სწამს ერსა იმაუ თავიადამ,—
 მამან უმა კნდები სარწმუნოების,
 რომელსაც კრი თვათ აღვარებს
 და ვარგანს ჩემს მოვალეობას
 წინააღმდეგი ვერ გაუგზდები...

ივლით.

ცხოვრების მცოდნეს აქ ზაცოვს სდემენ
 და შეცნაურს ვა სულ მოვალეობით
 ურადებანს!..

მანასე.

ამბობენ, შეილო,
 ვითომ შენ აუო იმის მიზეზი,
 რომ ჩვენ აკოსტა ასეთს ზტოვს გერემს...
 ორი რამ ჩემთვის ძვირფასია არი:
 ვირეულად ჩემი ტუბილი ოჯახი,
 მისი მშვიდობა, ბუნდარება.
 მეორედ ის ხმა, რომელსაც კრი
 ეძახის ხოლმე «ხმისა ერისის»;
 მის გასინჯვაში მე არ შეედივარ,
 იგი არის—და მეც აწ იმისა
 ვემორჩილები.

ივლით.

მამსადამე,

აქ სიმართლე და ცხოვრების ცოდნა
 ერთის და იმაუ გზით არ დღადან!

მანასე.

სასტიკი არის და უღმობელი
 ცხოვრება და მის ჩვეულებანი.
 შენ ჩვენის სჯულით იახისხვად
 დიდხანა დახმუნული სარ
 და ამისთვის ორივე ერთად

თქვენს ნაწილობებს და ნათესავებს
 უნდა ეკვიწოთ...

ივლით.

და... უოჰჰჰჰეჰე...

გვ მასხრობას...

მანასე.

დღესეჰე...

ივლით.

ოჰ, მამა!

მანასე.

შეც ვიცი, ავლით, ბუნ-იოხანი
 შენთვის არ არის ასეთი საქმრო,
 როგორც ქება-ქებათაშია
 წერილია. მაგრამ... ცხოვრების
 მოთხოვნადაც ასეთი არის!
 ხალხის წინაშე თქვენ უნდა წარსდგეთ
 ნახად ხელი-ხელს ჩავადებულნი
 და შემდეგ თქვენს ანგარიშებაში
 თქვენს გულსა ჭბითსეთ...

ივლით.

და შენ გგონია

გვ ანგარიში ადვილი იყოს,
 ვით ანგარიში თქვენს ვაჭრობის?

მანასე.

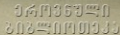
კარგია! ვმარა! დღეს ჩვენს მეკლასში
 აკოსტას უოფნა არ შეიძლება!
 მე არა ვსუმრობ! ნუ გამაჯერებ!
 ხომ იგი-მე არ მიყვარს ურჩობა.

(მიდის ტერასზედ).

გამოსვლია მესამე.

ივლით (მარტო).

ოჰ, ცხოვრებაში გამოცდილება!
 მე შენ სრულიად ვერ მიცხვედრივარ
 ვერცა გონებით და ვერცა გრძობით!..
 ოჰ, ღმერთო ჩემო! რა წამებაა
 აწევნო თავი მას ვითომ გიჟვარს,
 ვინც გძულს თვალისა დასახანავად
 და მას კო, ვინც შენ მსურველად გიყვარს
 ისე მოეჭვე, თითქოს გძულს აგა!..
 მოდას... მესმის მე მისი ფხვის ხმა...
 ატერ ბადისა კარებსაც ალუბს...

ურიელ.

დამშვიდდი.

აღურსიანს და მეგობრულს ბასს
გთხოვ დახატო კნლა შენ თავი.
ისეთი იყუ, როგორც უნდა
იყო შენ-ცოლი იოსხისა.
ჩვენ ამხუდა სომ არა ერთსელ
კვისაუბრია და გეიტრია,—
რადღა ესუბი ძველს გულის ტვივილს?

ივლით.

არა, არ მინდა, რომ უდრტვიხველი
მორჩილება მასწავლო!

ურიელ

ივლით!

ივლით.

დაად, არ მინდა! მაკ სიმშვიდისთვის
მე მოგამოულებ...

ურიელ.

თითონ შენც, ივლით,

იცი, რომ ხალხი ღიღს ნატვისა სცემს
თუხანის უფროსს; მამა რომ იტყვის:
მე მსურს—შეადივს ბრძალ ემონება.
ჩვენი ცხოვრება - სანურობილვა
კარბ დასშული...

ივლით.

უოველივე მბ

აკოსტა მამან სიჭია, როდესაც
ემაკ შენისა იტყეულებით
მარტოკა სადმე იარბოდა!
მაგრამ აჭა, აჭ, აი ამ ბადში,
სადაც შთამბურე სრულად ახალი
და სოცარი ტკბილი ცხოვრება—
მაგასედ შენ აჭ ნურაფერს იტყვი!
ოჭ, ურიელ, ჩვენ ამ სეივანში,
სადაც მე და შენ სშირად ვიდოდით,
ხან ერთს ყვაილს და ხან მეორეს
გამეუნებდი მე... შენც სანუაგლი
და მათს სახელსა მეუბნებოდი.
შენ საოცარსა რადღა შუშში
შეკ მახელებდი და მიჩვენებდი

შესეთ როგორის ჩქარის ნაბიჯით
მოდის ჩემთანა.., ჩემი კარდები

მას თავს უგრანენ აღურსიანად...

ოჭ, ნუთუ ესლაც უნდა დაგრძე მე
გულ-ცივის მამის გულცივი ქალადა?
ნეტა რა მიშლის, ან რა მარკოლებს
ჩაიფერა იგი გულში მსურველად
და ნეტარებით დამთვარლმა კუთხრა:
მიუყარხარ კნლაც, კვლავც მეუკარბი!
არა, სჩანს კიდეც ჩემს მღელვარე სულს
სულ-მოკლეობის ბოჩკილი აძვეს...

რომ მოუპოვო შენს თავს უფლებას
და სრულად მოსწო უთანხმოება—
რას ამბობს თვლი და გული რას გრძობს,
რას გრძობს გული და პირი რას ამბობს—
ამისთვისა საჭირო არა
გამედაობა... მე არაფერი
ურ არ მიქნია.. და გერე კაბედავ...

გამოსვლა მეოთხე.

ურიელ და ივლით.

ურიელ.

გულისა სწორა, მე აჭ მოკვდი
შეოლოდ იმისთვის, რომ შენ განდოდა;
იმედი მაქვს, რომ აჭ სხვას არავის
მე არა ენახუ...

ივლით.

შენ აჭ მოხუდი

შეოლოდ იმისთვის, რომ მე მინდოდა?
მერე აგრეთა რა გაწვევნი,
რომ ამდენ ხანსა აღარა მინახე?..
ოჭ, დმურთო! შენსედ რა სმეი გინდა
რომ ამ დღეებში არ გაუიგონე!

ურიელ.

რბინებთან ბასსხედ?..

ივლით.

რას დაკვდე

მე შენს ბასსა და შენს რბინებს?
არა, ურიელ! ტაქტიკა გწადდა?
მითვისრი, ნუთუ ეს მართლია?
ნუთუ გინდოდა აგრე მასტოკად,
ანახლეულად სისულა?

ბუნება სულს ვითა ჰმორწილიაობს,
 ან რაღაცნი ძაღა იმაღლეს
 ტბაში, მუტალში, მღვნარშია...
 ნუთუ უკლა ეს ტაჭრა, წაღადა?
 არა, ურიელ, ჯერ არ გამჭრალა!
 შენ თვით აღმართე ჩემსა წინაწე
 ციური ვიბე, — და აი ესღა,
 როცა დაფრინავ ცის სავრტეში
 და სულა წმინდას წინათლით ბრწინავს,
 შენ გსურს ეს ვიბე გამომაცალა?
 არა, მე უკან არ დაბრუნდები,
 არა, ხალხის ხმას მე არ აუკუბი!

ურიელ.

ოჰ, ივლით. ივლით! ცხარის ცრემლებით
 ამ უკვილების უკლა ფურცელსუდ
 დაწრილია უოგულივე ის,
 რაც ვიფივით ჩვენ ერთმანეთისთვის...
 მაგრამ ეს უკლა მორხა, დასრულდა...
 ჩემს თავს ჩავრაცხდი უღმობულ კაცად,
 რომ არ დამესმო მე უდრტიანგულად
 კენეს სულისა და მიმეყვანე
 იქ, საც ორი გზა ერთად იურება
 და შეთქვა შენთვის: „ან დაიღუპე
 ანუ ერთ-ერთი ამოიარსი!“

იგი შე ესღა მე რა მომეღის?
 სასუელი, დეენა და შენუბება!
 ივლით! შენ როდა უნდა გიყვარდეს
 დაწყულიდი და დეიხული კაცი!
 დაიღ, არ უნდა გიყვარდეს იგი!
 თუმც მე ეს წყველა სასასულოდ მჩანს,
 მაგრამ არაეის ნებას არ მივცემ,
 რომ იგი წყველა შეა გამეყოს!

ივლით.

არა მგონია, რომ უკეთეს შეილთ
 თავისი კრი თვითონ სდკენიდეეს!

ურიელ.

არა გგონია, მაგრამ ხარა...
 უძვირფასესო შენ ჩემო ივლით... (ხელს დაუჭერს მას
 უკანასკნელად. ახლა მშვიდობათ!

(დაიხანავს მომავალს ბენ-იონასს).

იოსია აქ? და ეს სტუმრებიგ?...
 მას აქ ჩვენ მარტო არა უყოფილვართ...

მითხარი, ივლით, რას ნიშნავს ეს?
 ჰატევის მღემენ?... ამ ჰურელ ბრძოლასან
 ჰატევის წება მე დამამიციებს!

გამოსვლა მეტურად.

ბენ-იონაბი, ამ რამდენიმე წამის წინად ტერაილამ ჩამოსული:
 მას მოსდევნს ს ტუმრეპოსამეფლოსო ტანისამოსით ღარულ-
 ნი; რამდენიმე წამის შემდეგ გამოჩნდებიან მანასე და ღე-სი-
 ლეო.

იონაბი (ავოსტას).

დახედე რა ხნით გამოკვეთსოვე!
 მე ვი მეგონა, რომ ზამდისინ
 გეიდელებრეში იქნებოდა შენ
 და ასწავლიდი იქ მინდვრის წიტებს
 მსუველობას...

ივლით.

ამს რა ექვარება,
 როდესაც ჰატე (უჩვენებს იონაბის შლიაპაზედ ფარშავან-
 გის ფროსს)

ფარშავანებო

ბლომად არიან, რომლებსაც სწავლა
 უფრო უნდათ და გამოადგებათ!
 ხელს დაუჭერს ურულს და ტერასზედ მიკვავს. შორიდამ
 მესივის სმა ისმის).

იონაბი (მარტო).

ივლით, შენ ხომ მე აწ გამოიმხევე
 გაროზის გულის მძულვარებოთ!
 ოჰ, რა ტვებიდა ის შურის გება,
 რომელსაც თვითონ ბუდი გვიგზავნის
 უხვით და ამით მოვალობისგან
 გვისნისნი, რომ თვითონ ჩვენზე აღვავნოთ
 მის ცეცხლა... (მანასე და სილეა გამოჩნდებიან).

მანასე.

არა, არა მგონია!

სილეა.

ჯერ მოითმინე!

მანასე.

რა საშინელი
 თაუ-ხელობააო! მე მას სასტუკად
 აუკურძალკეი...
 სილეა.

დამშვიდდი გიჯვობს
 და ესლავ წადი, რომ იქ სტუმარს
 ცუდი აშაბი არ შეამთხვიონ.

მომხრეობანი

ლოთიკასის სკადილი.

მომხრეობა ჩარღვს დაქვისისა
თარგმნილი ი. ხოტეველისგან,

თამამად შეგვიძლია ესთქეთა, რომ დიდი ქალაქები დიდ ქუჩებზე მოსიარულეთა შორის ერთი ც არაინ იყოს, მგონი, იმისთანა, რომ ვერ მოიგონოს იმ ერთი შესხედით ცნობილ პირებში ვინმე საზიზღარი და საწყალი შეხედულობის კაცი, რომელსაც ის წირვით სულ სხვა ყოფაში იცნობდა და ჰგონებდა ხოლმე, თუ როგორ ნელ-ნელა ეცემა და ძირს, სანამ მისი სახე, სრულებით დამანქული, სასმელებით გაფიონებული, გამოიწვევდა შეხედრის დროს გულისაზრვე გრძობას. ვისც ხშირად უფლია ხახლში, ან ვისაც თავის სამსახურის ანუ ხელობის გამო საქმე დაუტყრია მრავალ სხვა-დასხვა გვარი პირებთან, იმისათვის ძნელი არაა გაისწავნოს ის დრო, როცა ეს ქუჩიანი, დაუღვლით ტანისამოსიანი გლაზაკი, რომელმაც ეს-ეს არის გვერდზე გაუბრინა მას, იყო ერთ დროს პატივცემულ, ჩინებულ ვაჟად, ან მწერლად, ან მოხელედ კარგ ადგილზე და საქმითა სს ვალდებოთ. დიად, განა დაუჭირდება თითოეულს ჩვენს მკითხველს გაისწავნოს თავის ნაცნობების წრეში რომელიმე გლაცატეული, დაცემული კაცი, რომელსაც ქუჩაში ყველა თვალს არიდებს და რომელიც, ღმერთსა უწყის მარტო, რა ცბიერებით ცდილობს თავი დაიხსნას გაუმძაღარი სიკვდილისაგან? ამგვარი შემთხვევანი ისე ხშირია, რომ ყველა დაუყირდებოდა მათ; ყველა ამ შემთხვევებს უმეტეს ნაწილად ფიქვები მაგრად გამდგარი აქვს ერთს მიწვზში—ლოთობაში; ამ გამძიმარებულ გულის—ნღობაში, ამ ნამდვილი საწამლოვისადმი საწინდელ ლტოლვაში, რომელიც ისე ჩავრავს და სძლევს ადამიანის სხვა ყველა ძალებს და მოსაზრებას, რომ ამ გულის ნღობის (ენების) მსხვერპლი ჰქარავს და ჰღუპავს ცოლის, შეიღებს, შეგობრებს, კეთილ სახელს და ყოველივე ამ სოფლიური ბედნიერებას და ჰხდება ძალიან მალე განკიცხვის და სიკვდილის დაღლა.

ზოგიერთს ამ ბედ-შეივებს ბოჭიერებამდს მიიყენას ხოლმე რამე უბედურება და ვაჭიერება. ამ სოფლის ანგარიშების და იმედების გამტყუნება; საყვარელი პირების სახუდამოდ მოშორება, მწუხარება, რომელიც მათ გულს უწყლილებს და ართმევს თავის-შეგვიების და პირში გამაგრების ძალას, ყველა ესენი კუთვანგონებს უკარავს მათ. იგინი წარმოადგენენ

საქართველო

საკვირველ სახეს გაგვიუღებინოს, რომელიც თავივე ხელით თავს იკლენ. მაგრამ უმეტესობა კი მათგანი სრულებით შეკნებულ და თვალ-გახებულად ქვესწენელში, ვარდებიან საიდგანავ, ზოგიერთ ვარდა, ველაზინ ვერ ამოდის და მხოლოდ უფრო ღრმად და უიმედოთ შესტოპავს ხოლმე უფსკრულ სიღრმეში.

სწორედ ამგვარი საცოდავი კაცი იღვა თავის მომავლადი ცოლის სარეცელთან; შეიღები გარშემოცხვიენენ მას მუხლ-მოპყრობილნი და მხოლოდ ხანადისხან ჩუმის ქეთითნით შეწყვეტდენ თავის უმამკოლოკვას ყოვლად-შემძლევებისადმი. სადგამო ოთახი ძალიან ღარიბად იყო მოართული; საქმაო იყო ერთი შეხედვა მკრთალ პირის-სახეზე რომელმაც სიცოცხლის ლამპარი ჰქრებოდა, რომ გავგვოთ თუ როგორ შეწყვეტლად ჰღრინდა მის გულს მრავალ წელს ჯავრი და მამუთოებელი ზრუნები, ცრემლებით დასველებულ ზებერს ცქირა ხელში თავი მომკვადეი ქალი-შვილია, იმის (ზებერის) ხელმეა. არ უტყრდენ გაცილებული და მოკანკალე თითები სულთ მოძაივისს, იგინი უტყრდენ მაგრად ქმრის ხელს, მამავე ისვენებდენ მიშუიცილი თვალენი ავითმოკონფისა, ქმარი კი ჰანკალდება ამის შეხედვით. ამ უკანასკნელის სამოსელი ტალახიანი და ჰუჭიანი იყო, პირის-სახეზე აღმტრია ადლოდა, თვალები დასიხლოანებული და დასივებულა ჰქონდა. ის, აქ თავის ცოლის საკაცესთან მოიყვანეს ერთი სახიფათო სალოთო ადგილიდამ.

ლოგონის წინ იღვა სახურავით ქალფაქით ლამაზა, რომელიც მკრთალად ანათებდა იქ მყოფთ პირების სახეს, დანარჩენს ოთახის ნაწილს ხომ სულ ბნელ და შავ ჩრდილში სტყვებდა. კვლავისთვის უკან დამის სიჩუმე სუფევ; ოთახში სამარცხვინი დღემილი იყო ზუზარევი კვლის საათი ეკიდა; მხოლოდ იმისი წყნარი ტიკტიკი არღვედა რღმა სიჩუმეს ოთახში, და ცხადად გაისმოდა ეს იქ მყოფთა ყურებში, რადგანაც მათ კარგად იცოდნენ, რომ ერთი საათი კიდევ და ის უკანანკელს წუთის ჩამოჰქრავს ავად-მყოფის სულის საიქიოს გამაზავრებისა.

საშიშარი რამეა სიკვდილის მოახლოების ლოდონი, მეტადრე მაშინ, როცა ყოველივე იმედი დაკარგულია, მოჩჩენა შეუძლებელია; შენ კი უნდა იჯდე და სთვლო საათები იმ უშეშლებელ გრძელ და ბნელ ღამეებში. ემაწილები ისეე მუხლ-მოდრეკილი და სულ-განაბლენი ცხვიენენ ავად-მყოფის

საქართველო

ფის ლოგინს. მარტო იმათი თავ-შეკვეთული ქეთი-ნი და ოხერა არღვედა ისევ განმარტოებული ოთახის მყოფლობას. მომაცდრავს ენა აღარ მოჰქმედებდა. ბოლოს, როცა მისი ხელი თანაზე დაეცა მის-ხლეტიერი, შეიღებაც მოაშორა თავლები და ამით მამას გადაჰყვდა, სრულიად ამაოდ ცდილობდა ელაპარაკა, და გადაწევა ბალიშს, სრული სიჩუმე და მშვიდობიანობა ჩამოვარდა, გვეკანებოდათ— ავღ-მყოფმა მიიძინაო. შეიღები შემოგებინენ და დაუწყეს ძახილი ჯერ ჩუმად, შემდეგ ხმა მაღლა, და ბოლოს, გულის-წარმტაცებელი ღრიალი შეჰქანეს, მაგრამ პასუხი არ ისმოდა. ყური დაუღვდეს სუნთქვას, ის უყვე მოსპობილიყო, — გულის-ცემა, მაგრამ არც ეს თრთოდა. ის გული გასქდა და წვალბებული გარ-დაიკვალა. ქმარი დაეცა სარეკელთან სკაშზე და ხე-ლები მოიკლდა თავის ანთებულ შუბლზე. იგი როგ-რივად შეჰქურებდა თავის ბაღლებს; მაგრამ როცა იმისი თვლები შეხებდებოდა ქმაწვილების ტრირლით დასიგველ თვლებს, ის როგორღაც უნეალოდ შეჰკრთებოდა. მის ყურებს არ ესმოდა სანუგეშო სიტყ-ვა, არაფერ მოაღერსე თე-ლით არ უყურებდა. ყვე-ლა მას შიშით უტყლიდა გზას; ბოლოს, როცა ოთახიდან წაშოშმანდა, იმას უჟან არაფერ არ გაჰყო-ლია იმისთანა ბედის-წერაში სანუგეშოდ. იყო დრო, როცა იმას აუარებელი მეგობრები ჰქრასც უყოფდნენ და ღბინსაც. სად გაჰქანენ ცხლა ისინი? ერთი მეორის მიყოლით ნათესაეები, მეგობრები და ნაცნობები შემოეცალნენ და სამუდამოდ ხელიაიდეს ამ ლოთზე. მხოლოდ, ცოლი იყო მუდამ მისი ერთ-გული ყოველ საქროებაში და ავადმყოფობაში; ბოლოს როგორ გადაუხადა ეს თავე-წაწყოლობა? გარ-ყენილ-გაჰსუტებული სირაჯ-ხანიდან მხოლოდ იმი-სთვის მოეთრია ცოლის საყრეკელთან, რომ დაენახა როგორ მოჰქედებოდა იგი?

იგი საქნორად გამოვარდა სახლიდან და გაიქცა ქუჩა-ქუჩა. სინდისის მხლიდან, შიში, სირცხვილი — ყველა ეს იმის თაზე დაეყარა. შეზარხოშებული და სახლში ნანახით თავბრუ-დასხმული ის იმ ტრახტი-რისაკენ გაემართა, საიდგანაც წვლან მოვიდა: ჰიქე-ბი მოუყენებოდა იცლებოდნენ. სისხლი იმას ცეცხ-ლიად გადაექცა ძარღვებში და თავბრუ-დაესხა. „მოჰ-კვდა... ჩვენ ხომ ყველა მოჰკვდებით, და ის ვი-თომ რატომ არ უნდა მომეკვდარიყო? ის ძალიან კარ-გი ქალი იყო მისთვის. ამას ხშირად ქალის მშობ-ლებიც ამბობდნენ. ეჰ, ეშუქმა დასწყველოს იმათი

თავიც! განა მაგათ არ გადაადგეს მარტოცა სასყრფლად მწუხარება-ვაებაში? დაესხენ: ის მოკვდა! შეიძლება ბედნიერი იყო! კიდევ ერთი ჰიქა, კიდევ ერთი! ურ-ჩა! ღვინოშია სიცოცხლე და რატომ არ უნდა ასარგებლობს იმანაც ამით?..“

დრო მიდიოდა; სამი მისი ემაწვილი მიდიო-დნენ; მამა ისევ ვაუსწორებელი, მოუქცეველი ლოთი დარჩა, მაგრამ ცხლა იგი უფრო გარყენილად და სა-წყლად გამოიყურებოდა. ქუჩაში მოწაწვალე შეიღე-ბმა კაი ხანია, მამას თავი დაანებეს, მარტო ქალი-შვილი-ღა დარჩა მისთან, რომელიც დღე და ღამე მუშაობდა და მამა შვილის ხშირად თხოვნილი თუ ცემა-თრეული წაადგოდა რამეს ცენის „გადასაჩრავად“. ასე მიმდინარეობდა მისი ცხოვრება და ეს ცხოვრება მისთვის სასიამოვნო იყო.

ერთხელ საღამოს ცხრა საათზე, რადგანაც ქა-ლიშვილი მისი დიდი ხანი ლოგინად ევლო, და მა-შასადამე ფული არ უქაქანებდა ჯიბეში; იგი სირაჯ-ხანიდამ შინ მიდიოდა. გზაზე სულ იმაზე ჰვიქ-რობდა, რამ თუ ქალი შეიღმა როგორმე ფულის პოვნა შეიძლო თავის შრომით, მაშინ უნდა წა-ვიდეს სოფლის ექიმთან და ერთი რამე მიარც დაე-კითხოს და შეიტყოს არის რამე საქროა თუ არა ქალიშვილისათვის, რომლისათვისაც მას აქამომდე ყურადღება არ მიუქცევია. ჰრისტეშობისთვის შვო-თიანი და წვიმიანი ღამე იყო. იმან გამოვლეს გამოს-ტუჯა რაღაც გროშები, იყდა ჰური და გუნქარა შინ-საკენ. ლონდონში ტემპია ერთს ნაპირზე მიჯდუფუ-ლა მრავალი ბნელი და ვიწრო ტექტების ბოლოები დიდ ეზოებში შესავალი: აი, ერთ ამ ეზოთაქენ გე-მართა მაშაწალო. იმ ადგილის ტალახი და სახლების საცოდავი შეხედულობა სწორედ აზრადაც ძნელი წარმოსადგენია. თითოეულ ამ ბუნავ-სახლებიდგან მუდამ დღე მხაურობა და ლანძღვა-გინება გამოისმის.

ქარს თუ ვილაც სიზნელას მოყვარეს ვაქრო ერთად-ერთი ფარანი, მარე-მარეში; მარტო ზოგიერ-ბედნიერების ფანჯრები მოჩანდნენ ბუნდად გაათე-ბული; ნახევრად-დანგრეული სახლებში ქარი ზუზუ-ნებდა; კარებს და ანუამებში ფანჯრის დარბაბებს ქრიალი გაჰქონდა; ჩარჩოებში შუშები ძაძვაგობდ-ნენ; ერთი სიტყვით, ადამიანს გვინებოდა ქალაქის უბანი სადაც არის ჩაიგეყრა.

ბნელაში ის კიდევ ზემოთ წავიდა; გზაზე ხან სახლის საწვიმარ მილს დატაკებოდა და ხან რას; ბოლოს მიადგა უქანასწულ სახლს: კარი, ანუ უყე-

თა ესტევათ, რაც კრისიე მაგარა დარჩენილიყო იქ მტხოვრებთ სიადილით ათერს სრულიად ვაილო. ის შეუტუტუტდა მადლა ტუცაბო კიბეზე. რომელსაც სახლის ზემო სართულში აპყავდა კაცო. ბოლოს; როგორც იქნა, გინდა ჩამოდენიმე ნაბიჯზე თავის ოთახიდან, რომელიც უყვებ ვაილო და იქიდგან მშობრულად გამოიციქრა ვასათხორავმა ქალმა სასოდავი, გახსდარი სახით, თან ჩამოდევებულ სანთელს ეფარებოდა.

— ეს შენა ხარ მამა? ჰკითხა საწყალობა ქალმა.

— მაშ ვინ იქნება? გააწყვეტონა გულ-ნაწყენად მამე, — რას ჰქანჯობენ?... დღეს მე ტოტა მომივიდა ღვინო, „გადაკრა“, ხომ იცი უფულოდ ღვინოს და უმუშაოდ ფულს არ იძლევიან! ეს რა ეშმაკი დაგმართინა; ი, გაუტუტუტებო, შენა?

— მე უქეიფოთ ვარ, მამე, ძალიან უქეიფოთა ვარ, — უპასუხა ქალმა და თან ცრემლები ჩამოჰყარა.

— ჰმმ... — წაიდუმეილა იმ კაცის ხმით, რომელსაც უნდა გამოტყდეს იმისთანა რამე უიამონო საქმეში, რომელიდგანაც ის დიდს სიხარულით თაეს იხსნიდა, რომ შეეძლოს, — შენ უსიართოდ უნდა მოიჩე, იმისთვის რომ სენე ფულები გვიდა. შედი სოფლის ექიმთან, ეგებ რამე წამალი მოგცეს! მაგ საძაღლებს ამისთვის აძლენენ ჯამავირს. რას გატერადი კარებში? შედი რაღა შინ!

— მამე, — წაიხურხურა და გადაელობა მას წინ, — ვიღველში ისევ მოვიდა.

— ვინა? ჰკითხა მამამ წაბარბაცებით.

— ჩუ... ვიღველშია, ვიღველში — ჩემი ძმა, — აუხსნა ქალიშვილმა.

— მერე რა უნდა? სთქვა მამამ თავშეკავებით: — ფულები, კიანა, სნა? მაშ ეს თუ ასეა, კარისათვის ვერ მიუგნია: მამე სანთელი!... სანთელი, შე ოხერო!.. მე იმას არაფერს არ უნამ გამოჰგოჯა სანთელი ხელიდან და შევიდა ოთახში.

დაძტრეული საკაშე, ხელებზე თავ დაყრდობილი ოცდაორი წლის ახალ-ვახდა ქაბუკი იჯდა და თვალზე გამოშტერებით ბუხარში გამჭრადს ნაკერხსლებს შეჰტურებდა. იმან დანახა თუ არა მამა, წამოხტა.

— კარი ჩაიკეტე, მაშო, — უთხრა ქაბუკმა დას — შენ ისე მიტყერი, მამე, თითქო პირველად მხედავ ესლა. მართლია, მას უკან რაც შენ გამავდე დიდი ხანია და ადვილად შეგძლოდა დაგვიყვებოდი....

— მერე რა გინდა ახლა შენ? — ჰკითხა მამამ და დაჯდა — რას ეცებ აქა?

— თავის შესაფარებელს, — უპასუხა შვილიშმა. მე უკანასკნელს მდგომარეობაში ვარ, ესეც საჭმარა. თუ ხელში ჩამიდგეს, ესეც ცხადია, ჩამომახობენ. რომ მე დაუტრეღს არ გამოშებენ, თუ აქ ვერ დავმალე, ესეც ნამდვილია. — ის ხომ არ გინდა მავით სთქვა-ცარცვა ანუ მკლელობა რამე ჩაიღინე ჰკითხა მამამ.

— ღიღ, ვარე! შენ ეს ხომ არ გავეირე?

მამამ თავის შვილის თვალებს ვერ გაუძლო და იტაცს მიანჯინა თვალვები.

— შენი ძმები და სადღა არან? დიდი ხნის სიჩუმის შემდეგ ჰკითხა მამამ.

— იქ არიან, საიდადესი ისინი შენ არასოდეს არ შეგაწუხებენ, — უპასუხა შვილმა: ლაყონი ამერიკაში წავიდა, გარჩიკი მოჰყვდა.

— მოჰყვდა! — შეტყერა ძრწოლით, რომლის შეკავეზაც მას არ შეეძლო. მოჰყვდა, — გამოიერა ახალ ვახდა კაცმა, — მოჰყვდა ჩემ ხელებზე, როგორც ძაღლი, ტუცს მცველისაგან დატყობი. ძაღზე წაბარბაცდა, მე ვეიყავე, მაგრამ სულ გავისივარე სისხლით ხელეში. სისხლი, როგორც წყალი, ისე გაღმოდო. და გვერდიდან: ძმა ძალიან დასუსტდა და გულის ეურებოდა, მაგრამ იმან მაინც დაიჩქა ბაგასში და ვეედრეაოდა ღმერთს, რომ, მისი ღედა თუ შეცას არის, მოისმინოს მისი ლოცვა უმცროსის შვილისათვის მიტევებაზე. „ვიღლ, მე მისი საყვარელი შვილი ვიყავი, — სთქვა მან, — სიხარულით ვიგონებ მემდეგს: როდესაც ღედა ჰქედებოდა, მე თუმცა პაწაწა ვიყავი, მაგრამ მუხლმოდრეილი ვიღებე მის სარეცელთან და მადლობას ესწირავდი შემოქმედს, რომ იმან იმდენად ჩამინერგა გულში: დიდს სიყვარული, რომ ის ჩემი ტული ქვევით არაოდეს არ ამიტრეზინა... აჰ, ვიღლ, ის რატომ მოჰყვდა და მამახემი კი ცოცხალი დარჩა!“ ეს იყო მისი უკანასკნელი სიტყვები, მამე, და შენ ესლა როგორც გინდა ისე გაიგე. შენ იმას, როცა გადაკრულში იყავი, — ცხვარპირში სკნე, ამის შემდეგ, გახსოვს, ჩვენ გაიძეკით, და აი ესლა რით ვათავდა ყველაფერი...

პატარა ქალი მწარედ ქეთინებდა, მამას ხელეზი დაეფარა პირზე და ირწეოდა ხან აქით და ხან იქით.

— თუ ჩამიდგეს ხელში, — გაავიძეხლა შვილმა, — საღრჩობელა არ ამკილდება, მაჰოკვალი ტუცის-მცველი. აქ ისინი ვერ მოგანებენ, თუ შენ არ გამტყებ, მამე; სანამ შემხუხევა არ მეწნება გატყევისა მე შენთან დავიმალბები.

(გაგრძელება.)

პრიტიკა და გიგლიოგრაფია

რადენიმი მოსახრება

შოთა რუსთველზე.

საქართველოს მეისტორიეებს და არხეოლოგებს მრავალი შეანიშნავი საგნები აქვთ გასარჩევ-ვა-არ-აკვირე და ერთი ამ მრავალთაგანი არის ბრწყინვალე „კუგუჟის ტუაოსნის“ დამწერის სახელი. ა და გვარის გამოჩნევა, გამოძებნა და წამდვილის და სწორე კემ-მარიტის ისტორიულის ცნობებია მოვლებით სიმართლის აღდგენა და დამტკიცება. უნდა ვსთქვათ, რომ ჩვენს ცხოვრებაში და მოქმედებაში, თუქა შოთა რუსთველის სახელი ა და გვარის გამოკვლევას და აღდგენას მინც ისეთი დიდი-რამ მნიშვნელობა არა აქვს და ჩვენთვის კაც-ს ნაწარმოა საქირო და არა მისი სახელი. მაგრამ რაც უნდა იყოს, ყოველს შემთხვევაში, ჩვენთვის არამც თუ რუსთველის წამდვილი სახელისა და გვარის ცოდნა არის საქირო, არამედ რუსთველის ყოველი ის უბრალო ცნობეიც კი საყურადღებოთ უნდა მივიღოთ, რაც კი რუსთველის ბურჟუასი მოკვლის ცხოვრებას შეეხება და წვემტება რამე რუსთველის ცხოვრების და მწერლობის ცნობებს ჩვენთვის უფრო დიდი მნიშვნელობა აქვს, ვინცე მეთერთმეტე და მეთარმეტე საუკუნეში საქართველოს ძველის დროის, თავად-აზნაურებით გამოჩაღლებას და მონასტერ-ციხე-კოშკების გაწერე ლებას.

რუსთველი არის წარმომადგენელი მ-თელის მეთორმეტე საუკუნისა, იგი არის საქართველოს მრთელი წარსულის სიმდიდრე, გონებრივი ძალა და უნდა ისიც ვსთქვათ, რომ რუსთველი არ წარმოდგენს ჩვენს დასაკუთრებითი კუთვნილებას, იგი არის საზოგადო, იგი არ ეკუთვნის ერთ რომელიმე განცალკევებულს ტრამს, ის ეკუთვნის მრთულს დედა-მიწის მცხოვრებთ, მ-თელს კაცობრიობას.

რუსთველის მცირე ხნის შემდეგ დროის დანტევეს თუ დღეს მნიშვნელობას აძლევენ და საყურადღებოთ სთელიან მრთელის კაცობრიობისათვის და აფასებენ მას ისიც უნდა ვსთქვათ, რომ ამ დაფასებასთან მას, ბეგრის ნაკლულევენებას და უსარგებლობასაც სწამებენ, აჰან თავის თბულუღებით ხალხს ენება უფრო დიდი მოუტანა, ვინცე სარგებლობაო, ამის თბულუღებამ ხალხის სულსა და გულსა უფრო მისტრკური მიმართულება მისცა და მით ერთი ათად უფრო დააზნელა, და მოშხამა მათი გრძობა და

პატივცემუბაო. აქვე ეაყველურებინ ჩვენსის და-კარგული სამოთხისა, დამწერა მილტონს.) რუსთველში კი დანტეს ნაკლულევენების მ-გავს ჩვენ ვერას ვგავთ. იმასაც მოურიდებლოე ვიტყვათ, რომ დღემე თუ ვეროპილოთ ხერიანად ვაიცენეს რუსთველი, მაშინ მას უფრო მეტ ღირსებას მისცემენ, მინამ სხვებს; მაგრამ რუსთველის ცხოვრების და სახელ-გვარის უწარმოლობის შესახებ ჩვენ კი დიდად გვისაყველურებენ, რომ ჩვენ ჩვენის ერთად ერთის გონებით წარმომადგენი კაცის შესახებ ვერც სახელი დავიცეთ, ვერც გვარი და ვერც ცხოვრების ცნობები შევკრიბეთ და ვადავეთ მთ იგი, რაგორც რიგი და წესია. ინგლისელთ თავიანთ ხელოვნების წარმომადგენის წეკპირის კაბინეთოც კი დაიცენს აქამდის; გამოჩენილმა და პატოცემულმა ბელინსკიმ რუსის პოეტის პუშკინის არამც თუ ცხოვრების წერილობან ცნობებს მიაქცია ყურადღება და საკირო დიონახა, არამედ ის განცხადებებოც კი მნიშვნელობანათ ჩასთვალა, რაც კი პუშკინს უწერია და უბედადეს როგორც თავისგან დაარსებულს ქურხანლს „სოვრემიქოში“ 2838 წ. ისევე სხვა ქურხანლ-გაზეთებში. ჩვენ, საქართველოს, გამოჩენილის და უძველესის დროის ერთათ-ერთი განთქმულის უხუტესის პოეტის სახელი და გვარიც რომ არ იცოდოდეთ, მე გვონია, რომ ეს კი მეტიც მეტი საზრახი უნდა იყოს ჩვენთვის, თორემ სხვა ცნობებს ვინ ვებებს და ან ჩივის.

შოთა რუსთველის სახელისა და გვარის შესახებ ჩვენს ძველსა და ახალს მწერლობაში თითქმის რომ არავერია დარჩენილი. რუსთველის სახელი საღმე ძველს წიგნებში თუ არის მოხსენებული, ისიც ბ-წ-ინველენ „კუგუჟის ტუაოსნის“ მეოხებოთ, რომ „კუგუჟის ტუაოსნის“ შოთა რუსთველმა დასწერაო, ამით თავდებათელი საქართველოს ძველი მწერლობის ცნობები ისეთი კაცის შესახებ, რომელიც ჩვენ დაგვტოვა შესანიშნავი თხზულება „კუგუჟის ტუაოსნის“ და რომლის დამწეროც შევაოებით ბეგრს შესანიშნავ პოეტებზე მაღლა სდგას; ამისთანა კაცის ცხოვრებას საქართველოს მატარე თითქმის სულაც არ ვენებება და ორიოდ ცნობის გარეშე თითქმის ნამდვილს სახელს და გვარსაც არ ვაუწყებს. ამ გვარი უყურადღებობათით გამოჩენილ მწიგნობარ ვახტანგ მეფესაც ვტყობა. ვახტანგ მეფე „კუგუჟის ტუაოსნის“ ვრცელის წინასიტყუობაში, რომელიც მან 1710 წ. თვისგან გამოცემულს „კუგუჟის ტუაოსნის“ გაუკეთა, მასში რუსთველის შესახებ სიტყვასაც არ სწერს, ერთ

1) История умственного развития Европы 1866 г.

ალაგან მხოლოდ იმას მოიხსენებს, რომ მგონი რუსთველი დიდი კაცის შვილი იქნებოდაო. აი ეს არის ენტანგის მთელი შრომა რუსთველის ცხოვრების შესახებ. სხვა ძველი მწერლები კი ამას უარს ჰყოფენ, და უწიან, რომ რუსთველი დიდი კაცის შვილი არ იქნებოდაო, ამის საფუძველად რუსთველს „კუფუგის ტუასანის“ წარწერილი ეპიგრამა „კიასად გარა დაფსად“ მოჰყავს, ჩვენ კი უფრო ენტანგ მეფის აზრს ემორჩილებით.

ასე იყო და ასე უნახებდნენ ძველად ჩვენი მამა-პაპები თავიანთ დროის გონებით ვახსნილ პირებს. ძველად ერთ რომელიმე ნაზირს უფრო მეტი პატივი და სახელი ჰქონდა, ვინც რომელიმე მწიგნობარ პირსა, ამას ცხადად გვიმტკიცებს არამც თუ მარტო „კუფუგის ტუასანის“ დამწერის, შოთა რუსთველის ცხოვრების ცნობები, არამედ „კისრამიანის“ მთარგმნელის დავით საათაბაგოელის, „ამიან ღარფანის“ დამწერის მოსე ხონელის, ჩახრუხადის, შათელის და „დიდრამიანის“ დამწერის სარგის თმოგველის. მაშინდელი დროს მწიგნობარ პირებს ასე დაუდევრათ უტკეროდნენ იმ დროის მესტორიე პირები და ესევე დაუდევრობა გარდა იმის მიწებდა, რომ დღეს იმ კაცის სწორი სახელი და გვარიც კი არ ვიცით ჩვენ, რაზედაც ხშირად ვსწრთ; ესაუბრობთ, უცხოელთ თავს ეწონებთ მით, ვმდიდსობით და სხვა-და-სხვა ენებზედაც კი სთარგმნიან ზოგნი მაგრამ ამის შესახებ საუბარს ესტოვებ მე და უთმობ ნათ, ვინც საქართველოს ისტორიაში მკოდნეთ იოელიან თავებს. ეს მით უფრო, რომ ამგვარი მათი ხელობა არის, რადგანაც საქართველოს ერს და მწიგნობრობას ხშირად მოველინებთან ხოლმე იეთი პანეგრიტ მესტორიე და მეპორენი, როგორიც იყო პისარევის ბარონ ბრანბუესი, სენკოესკი, რომელმაც ქართველების ხსენება მეთერთმეტე საუკუნის დასაწყისამდის თითქმის რომ უარი ჰყო და გააკრო! ეს ეთ-ბატანი იმას ბრძანებდა, რომ ქართველი ტომის ხალხმა მხოლოდ მეთერთმეტე საუკუნეში მოიყარა თავთა და მხოლოდ ამ საუკუნეში აღორძინდა საქართველოში¹⁾ სენკოესკის ჰაზირი სწავლა განათლებით, მწიგნობრით და სიმღირით სომხები ბევრად მაღლა სდგანან ქართველებზედაო. ამის შესახებ ჩვენც თანხმანი ვართ და სომხები ქართველებზე ბევრი რამით დგანან მაღლა, მაგრამ ის კი ვერაფერი მოუფიდა სენკეესკის, რომ მან ასე შეურაცყოფით მოიხსენია ის ტომი, რომელიც ცნობილია ძველის ძველად ყოფილის ბიზანტიის და რომის ისტორიკო-

ლების და პოეტების ნაწარმოებში. უნდა ვთქვათ, რომ სენკოესკის ამ გვარი შენიშვნა საქართველოს ისტორიის მწერლობა ბროსსემ ერთობ საწყნოდ მიიღო და მის შემდეგ ბროსემ დაძვედა ეკადემიის ბიულიტენში მრავალი ისტორიული და კრიტიკული სტატეები საქართველოს ერისა და მწიგნობრის შესახებ, რომლითაც სენკოესკის თხუთსულებათა გამოძეპლის სიტყვით ნათელი მოჰქინა ქართული ისტორიის და ლიტერატურის განვითარების საქმესო. ვთქვინდა ხანი, გარდაიცვალა სენკოესკი და მის შემდეგ ამავე ასაჩრებზე, ამ ბოლო დროს, აღმოჩნდა სომხებით გამოჩენილი ისტორიკოს პროფესორი პატკანოვი, რომელმაც თავის აზროვნებით სენკოესკის გადაპარბა და საქართველოს ერს და მწიგნობრს ბევრ ნაირად გაჰკრა კლანტები და გაჰქენლა. სწორედ ამისებურათვე ისაუბრეს ამ ოთხი წლის წინათ თფილისის სომხურ განმეებში, რომ ქართველებს არა აქვთ მდიდარი წარსულიო, მაგრამ რას ჰგავს ეს და ან რა საკადრისია განათლებულ და პატიოსან პირათთვის. აქ ჩვენ კი დიდ მწუხარებას გამოავცხადებთ ამაზე და საწყნათ კი არაფერს ვიტყვით, რადგანაც პირველი პროფესორი პატკანოვი ძველ თაობის კაცთა, ამას და ქვეყნის არაფერი სწამს, ეს გადაწყვედარა ძველი მანუწებტები ქვეყნის და მასთანავე აღმორგებული წმინდა მძალე პატრიოტულის მიმართულეობით, რომლის მაგავს კაცებს დღეს თვით სომხის განათლებული ყმაწვილ-კაცობაც სდევნის და არცევენს. ამგვარ მოწამართე მეცნეით ამას გარდა შეიძლება, რომ ოდესმე ისეთი პირებიც აღმოჩნდნენ რომლებმაც პატკანოვის დამტკიცებაებით მოითხოვეს, ის, რომ „კუფუგის ტუასანის“ ნამდილათ მეთორმეტე საუკუნის პოემა და ანუ ამ პოემის დამწერის რა ეწოდება ნამდილ სახელად და გვართათ. მე დარწმუნებული ვარ, რომ ჩვენი პანეგრიტ მე-ისტორიეები მაშინ სიტყვასაც ვერ იტყვიან და თუ იტყვიან რამეს ის იქნება მხოლოდ ორიოდ ცნობა, რომ შოთა რუსთველი მეთორმეტე საუკუნეში ცხოვრებდა და „ეფებვის ტუასანის“ დამწარო. სხვა ცნობების შესახებ კაცი ვერას შეიტყობს რაც ვინდა ცნობის მოყვარე იყოს.

¹⁾ Полное собрание сочин. Сенковского 59 г. Петербургъ

²⁾ Журналъ Мин. нар. просвѣщенія за 1838 г.

რუსული თეატრი.

რუსული თეატრის საქმე როგორც მკითხველებს მოესვენებათ მეტად უფერულად მიდიოდა და ბოლოს საქმემ იქამდე მიადგინა, რომ ბ-ნი ფითოშვილმა ანტრეპრენიორობას თავი დასწება და რუკის იღბლი დირექციის ხელში გადაეცა. მიზეზი ამისა აქო საზოგადოების გულ-გრილობა. საწყალი საზოგადოება! ყოველ შემთხვევაში საზოგადოებას ამტყუებენ, ყოველდღისთვის მის გულ-გრილობას აბრუნებენ. ეს შემცდარი აზრია. მართლაც, საზოგადოებას არ ემატება, როდესაც იგი გულ-გრილად კვიდება ასეთს საქმეს როგორც არის თეატრი, მაგრამ არც ის უნდა დაევიწყოთ, რომ გულ-გრილობა შედეგად რაიმე მიზეზისა. მიზეზი კი ამ შემთხვევაში არის დასის უადრესობა. მაყურებელი თეატრში დადის სამომენტის მიღებისათვის და როცა ფულს იძლევა ამიტომ კი არა რომ საქველმოქმედო განზრახვით იუოს გამსჭვადული, არა, ქველმოქმედებას მაც შემოსევამდე ადგილი აღარ აქვს. თუ კი თეატრი რიგზედ არის დაყენებული და მართლაც სამომენტის წყაროდ არის გადაჭრული, მაშინ ხვედ დარწმუნებული ვართ საზოგადოებაც საქმოდ გამიზნის თანაგრძობას და ბოლომდე ივლის თეატრში. ბ-ნი ფითოშვილის ანტრეპრენიორის კი ამის მხრით თავის მოწონება არ შეუძლიან. ესდა ესნათ როგორი გამეგებლობის ნიქს გამოიჩინეს თეატრი თეატრის დირექტორად. დირექტორად ამ კამად არის ბ-ნი რსოვე. მოვიცადოთ—ენახსით.

გალიკო—ა.

რამე-რსუკე

მეგობრების მუსიკით.

ორი გემშახელი კომერსანტი შესკდნენ ერთმანეთისა და ამ გვარი მუსიკით გამართეს:

- ცოლადან ხარ?
- ვინ?
- შენ?
- მე?
- ჰო.
- კი.
- ჰა;
- შენ?
- ვინ?
- შენ?

- მე?
- ჰო,
- არა.
- ჰოთაო!

ქართული
საზოგადოებრივი

რომ იტყვიან ლეკონური მჭკვერ-მტყველობა ან მოსწლეტილი ღანაზრეთა, სწორეთ კი არის. არა ჰგავს ზოგერთთ ხვედ ასალ-გაზდების ენა-წყლადანობას.

ცოლ-ქმრობის გმირი.

ერთ ვისმეს მეტად ახსნლი ცოლი ჰქვანდა; ყოველ იმის ღანძლავ-გინებასზედ ქმარი განუმბეული აიო.

— შენ სწორედ გეშინა შენი ცოლისა; უთხრა ერთხელ ერთმა მეკობარსმა.

— შემცდარა ხარ, მე იმას კი არ მეშინანს, არამედ იმ აღაქმითისა, რომელსაც ის აყენებს ხალქ.

მართული თმაბრი ჭუთიანში.

ეკირას, 16 ნოემბერს, ე: ვიტუშინსკის თეატრში ქართული დრამატული დასისაგან წარმოდგენილ იყო მ მოქმედებანი კომედია სუნდუიანცას „პეპო“ და ეოდეელი „ცოლი თუ გინდათ ეს არის“!

წარმოდგენას ხალხი საქმოდ დაესწრო. უბნ-ლიეთით არავინ ყოფილა, რადგანაც ვიტუშინსკიმ იმ გეგართ მოაწყო თეატრი, რომ მწელია უზიერთით შესცლო. პეპო ისე ევი ითამაშეს როგორც საზოგადოება მოელოდა. ავერ მესამე თევა; რაც ქუთაისში ყოველ თევი ორჯერ წარმოდგენები იმართება ხოლმე და აქამდე საზოგადოება კმაყოფილი რჩებოდა ქართული თეატრის რეცესორ გამცებლობით, მაგრამ სამწუხაროდ წარსულ წარმოდგენამ ისე უგემურად ჩაიარა, რომ ცოტა არ იყოს ვაგეოცა. არც სცენა იყო კარგათ მოწყობილი და არც ტანისამოსი ჰქონდათ შესაფერისი, ვარდა ამისა თითქმის არც ერთი მოთამაშე არ ყოფილა თავის ადგელას.

არსოინ ზიზიზიოვის როლს თამაშობდა გ. საზოგადოელი და უნდა გამოვტყვეთ თავის როლი ისე ევი შესრულა როგორც მოელოდით და იმედიც გემონდა, არც ჩამსულოობით და არც ვარეგობით არ ჰგევანდა სუნდუიანსკის ტიპსა, თუმცა ალა-ალაგ არა უჭირდა რა.

ეფემიას როლს თამაშობდა მ. ქაიხუაშვილისა. იმედიც ეს არტისტი-ქალი შემდეგში გამოდგება, მაგრამ ვერ კიდევ ბეერი უნდა ეცადოს და იწრომოს... პეპოს როლს თამაშობდა ს. პავლეშვილი მაგრამ

სამწუხაროდ პეპოს როლი, ამ მოთამაშეს სრულებით არ ახდება და ამიტომ საკვირველიც არ არის რომ კარგათ ვერ ითამაშა. ჩვენ ის გვაკვირვებს რად იყისრა ბ. პაველშვილმა ისეთი როლი, რომლის შესრულების ძალ-ღონე არ მოსდევს.

პეპოს დედის როლს თამაშობდა ეფ. მესხის ასული. სამწუხაროდ ამ შესანიშნავმა ქუთაისის თეატრის მუშაკმა ვერ შეასრულა თავის როლი ისე, როგორც მის ნიჭს შეჰფეროდა. ვერც კლოთი, ვერც ხმით და ვერც მიხერა მოხერით ვერ გამსაჯებოდა სულდუკიანსისაგან დახატულს შუშანის, პატრიცეშულს არტისტი ქალი არაფრად არ გვანდა მოხუცებულს.

კეკე როლს თამაშობდა ენ. ევანძიას, კარგი, იქნებოდა, რომ ყურვა მანც მოეჩრებინა სცენაზედ და ან თავი, ან ტანი ისე დაეჭირა, როგორც შეჰფერის ქალის კერის დროს.

ერთომ სამწუხაროთ დავერჩა, რომ ბ. ჩიონელმა ითამაშა გიქოს როლი და თავისი ნიჭი დაჩრდილა. ღმერთმა ნუ ჰქნას, ჩიონელს კიდევ პელოს ამისთანა როლები, თორემ სრულებით თავს შეგვაძლებს. ნეტა რამ აბუღლა იმისთანა კარგი არტისტი, რომ მიჰკიდა ხელი იმისთანა როლს, რომელსაც ამაზედ უხერო მოთამაშე უყვთ ითამაშებდა. ეს ამტკიცებს, რომ ჩიონელს ჯერ ვერ შეუგნია თავისი აბლუა, სამსონის და გიგოლის როლების მოთამაშენი სხვა შემოსხნებულგებზედ ნაკლებ არ თამაშობდნენ.

კაცულის როლს ასრულებდა ვატირელი. რაც უ-თამაშებდა ზემოხსენებულ მოთამაშეთაგან მივიღეთ ის ყველაფერი დაგვეჩუქა ბ. გატრელმა და მოგვხიბლა თავის ხელოვნურის თამაშით. სწორედ მადლოპის ღირსია იმისთანა პირი როგორც ბ. გატრელი, რომელიც საქმეს გამახურება და არა ფულს სამწუხაროდ ასე უფეროდ ჩაიარა პეპომ. ამიტომ ერთი შენიშვნა თვით ბ-ეჩვისორს: ნუ დასდგამს ასეთს პიესას, რომლის შესრულება და წარმოდგენა ყოვალდ შეუძლებელია ქუთაისის სცენაზე და ჩვენი დასის ძალით სულ დაგვაიწყა პეპო. ერთ მოქმედებებზე ვილაშქრობ: „ცოლი თუ გინდა ეს არის.“ ძალიან მკვირხლად და სასიამოვნოთ გაიარა. შეუდარებელი იყენნ დ. ჩიონელი დათიკოს როლში და ე. მესხის-ასული ანტეას როლში. კარგათ აგრეთვე ითამაშა ს. გატირელმაც ქარსიძის როლში.

შემდეგში კიდევ იმეცლები გავაწრო „თეატრის“ მკითხველები ქუთაისის თეატრის საქმეს.—

ვინა—?

გ ა ნ ც ხ ა დ ე ბ ა ნ

„თეატრის“ რედაქცია.

მომავალის წლისათვის განაგრძობს ხელის მოწერის მიღებას.

გახეთა „თეატრის“ ზრატრმა მომავალის წლისათვის ისევ ის დარჩება, როგორც წინ-წლებში. და იბეჭდებოდა: სხვათა შორის მითხრობანი როგორც თრგინალი აგრეთვე საუკეთესო უცხო თხზულებათა თარგმანები, პიესები. ვიდევილი, კომედიბ და ტრაგედია, ანეკდოტები: მოსწრებული სიტყვები, გასართობენი სასაცილო ამბები და სხვა. გამოსცანები; ხალხური, სამატემატიკო, საარითმითიკო; ანდაზები, იგავები ლექსები: კრიტიკა და ბიბლიოგრაფია; განჩევა პიესებისა და წარმოაკუნებისა, რეცენსიები და სხვა.

ფასი გახეთისა წლით 5 მ. ნახევარ წლით 3 მ. გამოიდა და ასეადაბა ქუთაისში, ი. მურადოვის წიგნას მაღაზიაში

ქართული წერის დედანი

3. შ ა ბ ი ზ ა მ ა ძ ი ს .

ფასი 30 კაპ.

ვინც ოც-და-ათს, ანუ მეტს ეგზემპლიარს იუიღის, ეგზემპლიარი 24 კან. დაეთმობა და გავეზენება.

წერის დედანს შეადკენს: 1.) მსხვილი გადამბული ხელი ბადემი თავის ელემენტრებით; 2.) დახატარავებული საშუალო გრგვალი ხელი უბადემოთ ოთხს ხასში; 3.) გადამბული სწორედ (აღმაცურად) ნაწერი ნუსხური ხელი სამს ხასში და 4.) გადახრილი (наклонный) გაგრული ნუსხური ხელი ბადემი-ჯერ გადამბულად და შემდეგ სამს ხასში გადამბით, დედანს აქვს სულ 24 გვერდი.

„КАВКАЗСКОЕ ОБОЗРѢНІЕ“

(Бывшее «юридическое обозрѣніе»)

годъ седьмой

Издавая въ теченіи шести лѣтъ „Юридическое Обозрѣніе“, посвященное изученію юридическихъ вопросовъ, судебной практики и правовой жизни, редакция журнала, въ виду нарождающихся потребностей, признала необходимымъ расширить программу и съ 1-го Января 1887 года издавать ежедневную политико-литературно-юридическую газету, подъ названіемъ „Кавказское Обозрѣніе“

Въ газетѣ примутъ участіе многіе столичные, иногородніе и мѣстные Кавказскіе корреспонденты и извѣстные писатели, —специалисты по разнымъ отдѣламъ изданія.

Газета будетъ выходить ежедневно, не исключая и послѣ-воскресныхъ дней, въ количествѣ 350 №№ въ годъ, въ форматѣ обыкновеннаго газетнаго листа, по слѣдующей программѣ:

1. Статьи по вопросамъ: а) теории и практики права и судопроизводства, экономическимъ финансовымъ, государственнымъ, международнымъ, общественнымъ, по обычному праву и статистикѣ; б) русской и иностранной общественной жизни, политики и литературы; и в) промышленнымъ: нефтяному, винодѣлю, шелководству, марганцовому дѣлу и др.—II. Обозрѣніе правительственныхъ распоряженій.—III. Судебное обозрѣніе (судебные отчеты и кассационныя рѣшенія).—IV. Общественное Обозрѣніе (отчеты о засѣданіяхъ общественныхъ собраній и ученыхъ обществъ).—V. Тифлисское и кавказской Обозрѣніе (новости и корреспонденція).—VI. Русское Обозрѣніе.—VII. Иностранное Обозрѣніе.—VIII. Обозрѣніе русской и иностранной періодической печати; критика и библиографія.—IX. Торговопромышленное Обозрѣніе (торговопромышленныя свѣдѣнія и курсы).—X. Фельетонъ: романы, повѣсти, рассказы о явленіяхъ общественной жизни и стихотворенія.—XI. Послѣднія новости и телеграммы.—XII. Смѣль.—XIII. Театръ и музыка.—XIV. Справочный указатель (резолуціи Тифлисскихъ судебныхъ установленій по дѣламъ апелляціоннымъ кассационнымъ и пр.).—XV. объявленія.

Условія подписки:

РЕДАКЦІЯ И АДМИНИСТРАЦІЯ ГАЗЕТЫ (для приѣма подписки, объявленій и разнажной продажи)—ТИФЛИСЬ. Сололаки, Нагорная улица, д. № 21.

Подписная цѣна на газету (съ доставкою и пересильскою.)

Въ Россіи	Руб. коп.	За границею:	Руб. коп.
На 12-ть мѣсяцевъ	— 12 „	— 19 „	— 19 „
— 6 — — — —	— 6 50	— 10 „	— 10 „
— 3 — — — —	— 3 50		
— 1 — — — —	— 1 50		

для г. г. студентовъ годовая плата—9 р., съ разсрочкою: при подпискѣ, въ апрѣлѣ и августѣ по 3 р.

Отдѣльные №№ газеты по 5 коп.

ОБЪЯВЛЕНІЯ, за занимаемое мѣсто, строка печати 5 коп.; при неоднократныхъ объявленіяхъ, дѣлается скидка.

Подписка на газету и объявленія также принимаются: въ Тифлисѣ: въ типографіи „Кавказское Обозрѣніе“ (Дворцовая улица, каравадсарай, бывшій Ардуни) и въ Центральной книжной торговлѣ, въ Петербургѣ и Москвѣ, въ книжныхъ магазинахъ: И.И. Анисимова и „Нового Времени“, въ Харьковѣ—въ книжн. магаз. „Новаго Времени“, въ Одесѣ—у Распопова, въ Варшавѣ—у Райхмана и Френдлера и др.

При доставленіи въ редакцію экземпляра сочиненія юридическаго или иного содержанія о немъ будетъ данъ отчетъ и сдѣлана публикація

Редакторъ—издатель А. С. ФРЕНКЕЛЬ.